

ПЛЕНАРНЕ ЗАСІДАННЯ

Вступне слово

Минуло двадцять років від дня заснування Національної академії правових наук України, яка стала флагманом розвитку вітчизняної правової науки. Створення Академії як вищої наукової установи в галузі держави і права стало результатом діяльності кількох поколінь українських учених-правників, які спрямовували свої зусилля на об'єднання всіх юристів в інтересах розбудови України як правової, демократичної держави.

До 20-річчя з дня заснування Академії було підготовлено цілий ряд визначних публікацій: науково-практичні коментарі до Конституції України, Кримінального, Кримінального процесуального та інших кодексів України. Серед них особливе місце займає п'ятитомне академічне видання «Правова система України: історія, стан та перспективи», яке було опубліковане українською, російською та англійською мовами, отримало у 2012 р. Державну премію в галузі науки і техніки.

Продовженням цієї праці стала фундаментальна наукова монографія «Правова доктрина України», яка підбиває підсумок діяльності Національної академії правових наук України за 20 років її існування, всебічно висвітлює питання становлення національної правової доктрини на різних етапах розвитку нашої державності, досліджує її сучасний стан з усіма надбаннями та проблемами, обґрунтовує тенденції й перспективи її реформування та подальшого вдосконалення. Найближчим часом у співробітництві з юридичним журналом «Право України» передбачається видання цієї наукової праці на російській та англійській мовах та поширення серед провідних світових бібліотек та наукових центрів.

В умовах проведення правової реформи та становлення національної правової системи важливого значення набуває необхідність звернення до проблем правової доктрини, ідей та поглядів науковців, які безпосередньо пов'язані з формуванням змісту та напрямків розвитку юридичної науки. Адже правова доктрина покликана не лише вдосконалювати чинне законодавство та практику його застосування, а й здатна визначати напрямки правової політики держави як у правовій, так і економічній та політичній сферах життєдіяльності суспільства.

Доктринальні положення є результатом проведення фундаментальних наукових досліджень, які пов'язані з вдосконаленням понятійного апарату, глибоким та всебічним аналізом сутності правових явищ та процесів, з'ясуванням закономірностей та тенденцій розвитку юридичної практики. Все більше науковців

у галузі права і держави схиляються до висновку про те, що пануючі у суспільстві уявлення про право здатні не лише відображати юридичну дійсність, але й творчо впливати на усі складові правової системи суспільства, зокрема, правосвідомість, нормотворчість та правореалізацію.

Тому не є випадковим проведення останніми роками наукових конференцій, в яких підіймаються питання творчої розробки основоположних поглядів правознавців на державно-правові явища, як в сфері загальнотеоретичного правознавства, так і галузевих юридичних дисциплін. Проблемам розвитку національної правової доктрини, доктринальних ідей та поглядів на державно-правову реальність присвячена ціла низка ключових монографій та програмних статей з теорії держави та права.

З одного боку, правова доктрина виконує роль концептуальної основи, теоретичного стрижня нормотворчості, а з другого – аналізуючи зміст чинних юридичних приписів, практику їх реалізації, пропонує конкретні шляхи вирішення проблемних питань, що виникають у процесі застосування норм права.

Перший том «Загальнотеоретична та історична юриспруденція сучасної України» фундаментального п'ятитомного видання Національної академії правових наук України «Правова доктрина України» містить наукові погляди щодо філософсько-правових, методологічних та наукознавчих засад правознавства, доктринальних вимірів верховенства права, прав людини і правової системи, праводоктринальних концепцій сучасної української державності, сучасних українських історико-правових доктрин.

Наукові дослідження, які ввійшли до другого тому «Публічно-правова доктрина України» комплексного видання «Правова доктрина України», стосуються різних аспектів забезпечення прав і свобод людини, з'ясуванню природи публічного інтересу в праві, місця та ролі в його реалізації державою та територіальними громадами, узгодженням та реформуванням всієї системи інтересів з метою найефективнішого розвитку суспільства. Зокрема, розглянуто конституційно-правову, адміністративно-правову та міжнародно-правову доктрину України, доктринальні проблеми фінансового та інформаційного права України.

Третій том «Доктрина приватного права України» п'ятитомної праці «Правова доктрина України» об'єднав дослідження провідних цивілістів України, в яких розкриваються найбільш актуальні проблеми сучасного приватного права, зокрема, досліджено цивілістичну доктрину, розглянуто основні її наукові школи та основні напрямки розвитку, проаналізовано сучасний стан доктрини трудового права та розвиток доктрини цивільного процесуального права.

У четвертому томі «Доктринальні проблеми екологічного, аграрного та господарського права» зроблено акцент на дослідженні теоретичних засад формування аграрного, екологічного, господарського і космічного права як комплексних галузей, аналізі відповідного чинного законодавства та історич-

них передумов його формування, визначенні тенденції подальшого розвитку цих галузей права, виробленні пропозиції і рекомендації щодо системного вдосконалення відповідних галузей законодавства.

П'ятий том «Кримінально-правові науки в Україні: стан, проблеми та шляхи розвитку» присвячений доктрині кримінального права, кримінології, кримінально-процесуальним наукам, судовому та кримінально-виконавчому праву, дослідженню сучасного стану та розвитку криміналістики, теоретико-методологічних засад судової експертизи та ролі юридичної психології в системі кримінально-правових наук.

Міжнародна науково-практична конференція «Правова доктрина – основа формування правової системи держави», присвячена 20-річчю Національної академії правових наук України та обговоренню п'ятитомної монографії «Правова доктрина України» дає можливість розглянути та обговорити актуальні питання розвитку правової доктрини України в цілому та в контексті окремих галузей юридичної науки зокрема.

У роботі заходу беруть участь учені з провідних наукових та навчальних закладів не тільки України, а й Росії, Білорусії, Польщі, Молдови, Литви, Казахстану, США. Загалом у роботі конференції візьмуть участь представники більше 50-ти провідних наукових установ, вищих навчальних закладів, представники центральних та місцевих органів державної влади та місцевого самоврядування, судових органів та органів правопорядку.

В. Я. Тацій,

президент Національної академії
правових наук України